

Recenzja rozprawy doktorskiej Przemysława Krysińskiego

*Obszary zastosowania i potencjał rozwiązań należących do koncepcji smart city
ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacji*

napisanej pod kierunkiem dr hab. prof. UMK Małgorzaty Kowalskiej-Chrzanowskiej

Recenzent: prof. nadzw. dr hab. Mariola Antczak

Katedra Informatologii i Bibliologii

Uniwersytet Łódzki

e-mail: mariola.antczak@uni.lodz.pl

Recenzja wykonana w związku z pisemną prośbą Dziekana Wydziału Nauk Historycznych prof. dra hab. Stanisława Roszaka sformułowaną na podstawie Uchwały Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego z dnia 10 września 2019 roku. Podstawą oceny jest rozprawa doktorska załączona do prośby.

1. Ocena zgodności tytułu i treści pracy

Tytuł odpowiada zawartości treściowej dysertacji. Uważam jednak, że warto byłoby pomyśleć o jego niewielkiej modyfikacji. Moja propozycja: *Potencjał i obszary zastosowania rozwiązań projektowych należących do koncepcji smart city ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacji.*

2. Ocena struktury pracy

Praca składa się z dwóch, logicznie wyodrębnionych części. Każda z nich zawiera po trzy rozdziały. Przy porządkowaniu materiału w dysertacji zostały zachowane odpowiednie proporcje i wprowadzone zasady kompozycji prac naukowych.

Pierwszą część wywodu Autor poświęcił określeniu wpływu nowoczesnych technologii i partycypacji społecznej na rozwój inteligentnych miast, drugą natomiast – rozwiązaniom *smart* w sektorze informacyjnym. Doktorant rozpoczął wywód od przedstawienia roli aktywności obywatelskiej w rozwoju inteligentnych miast oraz wskazania pozytywnych i negatywnych aspektów społeczeństwa obywatelskiego.

W I części odnajdziemy również analizę literatury przedmiotu polskiej i zagranicznej z dokładnym omówieniem modelu poszukiwań tejże przyjętego przez Autora, co świadczy o Jego rzetelności badawczej i skrupulatnym podejściu do realizacji wyznaczonego celu. Pierwszą część rozprawy kończą zagadnienia dotyczące konceptualizacji *smart city*, omówienie wybranych programów i inicjatyw w Polsce i w Europie oraz przykłady wdrożeń rozwiązań *smart* w wybranych ośrodkach miejskich. Zwieńczeniem wywodu jest lista korzyści, ale i zagrożeń związanych z omawianymi wdrożeniami.

Część I jest wprowadzeniem w problematykę rozwiązań *smart* w sektorze informacyjnym, której to została poświęcona uwaga Autora w dalszym wywodzie. Doktorant rozpoczął II część od omówienia koncepcji *smart city* w badaniach bibliologów i informatologów. Aby omówić to zagadnienie mgr Krysiński poddał ilościowej i treściowej analizie literaturę z interesującego Go tematu. Prezentację wyników swoich badań rozpoczął od przedstawienia modelu poszukiwania publikacji, który – biorąc pod uwagę jego informatologiczne wykształcenie – opracował bez zarzutu; dalej zaś szczegółowo omówił reprezentację tematu na łamach czasopism naukowych z zakresu bibliologii i informatologii.

Rozdział 2 w omawianej części został poświęcony omówieniu obszarów wdrożeń projektów wykorzystujących rozwiązania *smart* w sektorze informacyjnym, co Pan mgr Krysiński słusznie poprzedził zdefiniowaniem terminu *sektor informacyjny*. Pracę kończy rozdział, w którym Autor opisał i omówił wyniki badań własnych poświęconych projektom *smart* z sektora informacyjnego. W tej części nie zabrakło omówienia przyjętej

metodyki badań. Dysertację uzupełniają: bibliografia, spisy rysunków, tabel i wykresów.

Struktura pracy, zarówno przyjęty podział materiału jak i zawartość poszczególnych części oraz logika ich uporządkowania nie budzą żadnych zastrzeżeń.

Spis treści jest przejrzysty, rozdziały zatytułowane w większości prawidłowo. Moja drobna uwaga dotyczy rozdziałów: 3.1.1. i 3.1.2. (cz. I), w których Autor pokusił się o użycie polskiej wersji terminu *smart city*. Sądzę, że ze względu na tytuł całej pracy i stosowaną terminologię w pozostałych tytułach rozdziałów i podrozdziałów sensowniej byłoby zachować konsekwencję i przyjąć anglojęzyczną wersję terminu: *smart city*. To samo dotyczy tytułu części I.

3. Ocena zawartości wstępu

Wstęp do pracy (s. 14-23) został podzielony na nienumerowane podrozdziały: Przedmiot i cele pracy, Stan badań, Podstawowe założenia i hipotezy badawcze, Zastosowane metody badań, Konstrukcja pracy. Przyjęty podział ułatwia lekturę całości i dodatkowo porządkuje zebrany materiał wprowadzający. Zawarto w nim wszystkie niezbędne elementy, począwszy od krótkiego wprowadzenia w temat, a skończywszy na omówieniu aparatu pomocniczego wykorzystanego w pracy. We wstępie odnajdziemy jedenaście prawidłowo sformułowanych (poza jedną, o której wspomnę później) hipotez, do których widoczne są odniesienia podczas lektury zasadniczej części tekstu oraz w posumowaniu. Autor uzasadnił również dobór metod badawczych do realizacji wskazanych celów i pokrótce wyjaśnił przyjętą konstrukcję pracy.

W moim przekonaniu wstęp do pracy Pana Przemysława Krysińskiego jest bez zarzutu.

4. Ocena warsztatu metodologicznego i merytoryczna ocena pracy

Doktorant właściwie zaplanował badania, zarówno te dotyczące analizy literatury przedmiotu, dokumentów, jak i część bibliometryczną. Ponadto prawidłowo sformułował

cele (poza jednym szczegółowym – omawiam dalej w pkt. a), hipotezy badawcze (poza jedną – omawiam dalej w pkt. b) i wnioski z badań. Zadał o to, by na każde postawione pytanie badawcze znaleźć odpowiedź i zawrzeć ją we wnioskach, chociaż należy zauważyć, że nie zawsze działa to w drugą stronę, a mianowicie zdarzają się wnioski, które nie wynikają z wcześniej postawionych pytań (podaję przykłady w dalszej części recenzji).

a) Kwestionowany cel:

We *Wstępie* wśród celów szczegółowych Doktorant podał jako pierwszy: *Dokonanie oceny poziomu zainteresowania koncepcją smart city w dyskursie naukowym w latach 1991-2018* [wytluszczenie M.A.] *na podstawie analizy piśmiennictwa zagranicznego i polskiego z obszaru różnych dyscyplin naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem bibliologii i informatologii* (s. 15). Uwagę przykuwa rok 1991, ponieważ na tym etapie nie wiemy, w jaki sposób Autor go ustalił. To zdanie powinno znaleźć się wśród celów badawczych (Autor mógłby postawić pytanie: w którym roku /i kto?/ po raz pierwszy opublikował tekst nawiązujący do *smart city*? W zrubie głównym dysertacji Doktorant zawarł podobne pytanie w rozdziale 2 (s. 54): *Od kiedy notuje się zainteresowanie tematem smart city w literaturze naukowej?* Skoro jest to element, który Pan Krysiński ma dopiero ustalić w toku badań, zatem zbyt wcześnie używać wyników tych poszukiwań przy formułowaniu celów badawczych we wstępie.

b) Kwestionowana hipoteza:

Hipoteza 4) (s. 19): *Mimo odmiennych perspektyw badawczych, założenia koncepcji smart city i stosowane w jej obrębie pojęcia są spójne* jest nieprecyzyjna i należałoby uzupełnić: *kogo? czego? perspektyw badawczych...*

Przykładem poprawnie opracowanej całości pod względem metodycznym jest rozdział 2 w części I, w którym Autor wieździe Czytelnika od pytań badawczych do rozwiązań i prezentacji wniosków. Ideałem byłoby, gdyby Doktorant uzupełnił prezentowaną listę problemów badawczych o te, które dotyczyłyby analizy definicji w świetle literatury przedmiotu. Pan Krysiński prezentuje tę analizę w podrozdziale 2.4,

ale na początku rozdziału 2 pominął pytania, na które szuka odpowiedzi. Słusznym byłoby to uzupełnić.

W rozdziale 1.1. części II Autor sformułował pytanie badawcze: *od kiedy notuje się zainteresowanie tematem smart city w literaturze z zakresu bibliologii i informatologii?* (s. 138). Ze względu na dalsze omówienie literatury polskiej i obcej sugerowałabym doprecyzowanie pytania „z uwzględnieniem polskiej i zagranicznej”. Ostatecznie przecież właśnie na takie pytanie znajdujemy odpowiedź w podrozdziale 1.2.3. (i to pogrubioną czcionką): *Przeprowadzone badania udowodniły, że pierwsza wzmianka na temat inteligentnych miast w literaturze z zakresu bibliologii i informatologii pojawiła się za granicą w roku 1998, zaś w Polsce w 2014 r.*” (s. 147). Wśród sformułowanych pytań badawczych (na s. 138) nie ma też ważnego – w mojej ocenie - pytania: w której z dyscyplin opublikowano pierwszy artykuł z zakresu *smart city* i na ile wcześniej czy później zainteresowali się nim bibliolodzy i informatolodzy? Znajdziemy co prawda we wnioskach odpowiedź na drugie pytanie (*Analiza dat wydania wszystkich znalezionych artykułów dowodzi, że termin smart city w literaturze z zakresu bibliologii i informatologii pojawił się siedem lat później niż w literaturze z zakresu innych dyscyplin*, s. 147), ale – co podkreślam – pytania nie sformułowano.

Podobnych sytuacji (brak problemów, do których sformułowano wnioski) w rozprawie jest kilka:

- potencjalne pytanie: w jakiego typu czasopismach (branżowych czy naukowych) artykuły dotyczące *smart city* publikowane są częściej? – odpowiedź znajduje się na s. 148
- potencjalne pytanie: w jakim języku publikowana jest największa liczba artykułów naukowych dotyczących *smart city*? - odpowiedź s. 148).
- potencjalne pytanie: jaką szczegółową tematykę w zakresie *smart city* najczęściej poruszano na łamach polskich i zagranicznych czasopism? (por. rozdz. 1.3 w cz. II) – odpowiedź w rozdz. 1.3.2.; pytania badawcze

można było podać w „pustym” rozdziale 1.3 („puste” rozdziały zostały omówione w pkt. 6 niniejszej recenzji)

- pytanie badawcze: jakimi obszarami badań związanymi ze *smart city* mogą zająć się bibliolodzy i informatolodzy w przyszłości? - odpowiedź w rozdz. 1.4.; w „pustym” rozdz. 1 cz. II na wstępie należało omówić jego zawartość, wskazać na ogólne cele (podobnie w rozdziale 2 cz. II).
- w rozdz. 2.3. cz. II przy porównywaniu polskich i zagranicznych projektów wdrożenia koncepcji *smart city* analiza jest czytelna, opracowano właściwe tabele, które ułatwiają prześledzenie rozumowania Autora, ale problemów brak (s. 185-188).

Brak pełnej listy pytań badawczych jest mankamentem, który można łatwo poprawić. Ważne natomiast, że pomimo ich braku Autor pokusił się o opracowanie ciekawych wniosków, wynikających z różnorodnej analizy zgromadzonego materiału.

Do wersji publikowanej zalecałabym opracowanie dodatkowego wykresu do załącznika, ułatwiającego porównanie danych z wykresów 3 i 4 (stanu piśmiennictwa naukowego na temat *smart city* w Polsce i za granicą).

Pomimo wskazanych niedociągnięć należy zauważyć, że Doktorant umie wyciągać prawidłowe wnioski z przeprowadzanych analiz, są one ciekawe, mogą posłużyć zarówno naukowcom jak i samorządowcom w ich pracy zawodowej. W swojej dysertacji Pan Krysiński zajmuje się ważnymi zagadnieniami dla Polski i Polaków, czyni to w sposób przemyślany i godny wyróżnienia. Podczas lektury całości odczuwalna jest dojrzałość naukowa Doktoranta, praca stanowi przemyślany materiał (w zakończeniu pracy Autor prawidłowo odniósł się do wszystkich sformułowanych hipotez badawczych).

5. Ocena doboru źródeł oraz ich wykorzystania

Dobór źródeł informacji pod względem ilościowym oraz ich weryfikacja pod względem treściowym przez mgra Przemysława Krysińskiego są warte docenienia.

Dysertacja jest pierwszym w Polsce tak szeroko zakrojonym projektem badawczym, której Autor podjął kwestię oceny potencjału rozwiązań należących do koncepcji *smart city* ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacyjnego. W literaturze przedmiotu nie znajdziemy również podobnych do przeprowadzonych przez mgra Krysińskiego analiz bibliometrycznych piśmiennictwa poświęconego wybranemu tematowi. Autor wykorzystał literaturę polskojęzyczną i anglojęzyczną do omówienia interesujących go zagadnień. Wśród wykorzystanych materiałów znalazły się zarówno dokumenty piśmiennicze jak i elektroniczne, materiały źródłowe, tj. sprawozdania z realizacji projektów (nazwijmy je w skrócie *smart city*). Doktorant wykorzystał odpowiednie bazy danych, aby Jego kwerenda była rzetelna i kompletna. Co ważne udokumentował wyniki swoich poszukiwań. Bardzo wysoko oceniam wiedzę i umiejętności mgra Przemysława Krysińskiego w zakresie wyszukania, weryfikacji i wykorzystania odpowiednich źródeł do realizacji wybranego tematu.

6. Ocena formalnej strony pracy

Recenzowana praca doktorska jest z reguły dobrze opracowana od strony formalnej. Doktorant uwzględnił wszystkie zasady stosowane w naukowych pracach pisemnych, przypisy zostały właściwie zredagowane, zadbał również o konsekwencję ich zapisu, rozdziały, tabele i wykresy zostały opatrzone właściwą numeracją. Lekturę ułatwiają przejrzyste akapity. Nie mam w tym obszarze zastrzeżeń.

Jest jednak kilka aspektów, które wymagają omówienia:

- na stronie 215 odnajdujemy tabelę bez tytułu? (czy przedłużenie wcześniejszej tabeli?)
- często zdarzają się rozdziały nie zawierające żadnych treści (znajdziemy je dopiero w przyporządkowanych do nich podrozdziałach); trudno jednak jednoznacznie orzec, czy błąd ten zaliczyć do strony formalnej; do tych „pustych” należy zaliczyć np. rozdziały:

w cz. I: rozdziały 1, 2, 3, 2.2. – które powinny zaczynać się od wprowadzenia i krótkiego omówienia ich zawartości, ponadto:

w cz. II: rozdziały 1, 2, 3, 1.2., 1.3., 2.2., 2.2.1., 2.2.1.1., 2.2.1.2., 2.2.1.3., 2.2.2., 2.2.2.1., 2.2.2.2., 2.2.2.3., 3.3.1.1., 3.3.1.2, 3.3.1.3., 3.3.2.1., 3.3.2.2., 3.3.2.3. itp.

- choć to nie zarzut, należy wspomnieć, że niektóre tabele ze zrzębu głównego „ciągną się” przez kilka stron (por. s. 59-64, 68-74). Może warto byłoby je przenieść do załączników, a w części zasadniczej zostawić jedynie te najistotniejsze dla wyводу wiersze?
- w tabeli 5 dane zostały uporządkowane według lat zamieszczonych w ostatniej kolumnie; w moim przekonaniu należało tę kolumnę wysunąć jako pierwszą, całość byłaby wówczas czytelniejsza; tabela nie jest rozbudowana i zawiera umiarkowaną ilość danych, ale gdyby było ich więcej wyszukiwania byłyby utrudnione
- tytuły niektórych tabel i wykresów nie zostały prawidłowo sformułowane; należy kierować się tutaj zasadą, iż powinny być one czytelne również po „wycięciu” z tekstu głównego; w niektórych brak jednak doprecyzowania zasięgów, pełniejszych informacji o zawartości; sugerowałabym uzupełnienie tytułów tabel, np: 11, 12, 13 (brak zasięgu; brak inf., że według wybranych miast Polski, co ciekawe Autor prawidłowo zatytułował pod tym względem wykres 11), 14 (liczba głosów kogo?, brak zasięgu, brak inf. że uporządkowano dane według miast) wykres 12 (brak wskazanego zasięgu, brak informacji „frekwencja” kogo?). Należy pod tym kątem prześledzić wszystkie nadane tytuły (szczególnie przed publikacją).

7. Ocena stylu naukowego

Autor pisze poprawnym językiem naukowym. Zdarzają się drobne potknięcia,

np.: *Celem niniejszej rozprawy...* zamiast: „Celem autora niniejszej rozprawy...”; *Mimo że wówczas...* (s. 212 – brak przecinka); *odnośnie kolejnych edycji* (s. 216) zamiast „odnośnie do...”. Wspomniane „drobiazgi” łatwo wyeliminować na drodze korekty przed wydaniem dysertacji.

8. Spełnienie warunków określonych w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym

Dysertacja doktorska mgra Przemysława Krysińskiego stanowi oryginalne rozwiązanie postawionych w sposób prawidłowy na początku pracy problemów naukowych i zawiera weryfikację sformułowanych hipotez. Doktorant wykazuje się ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie bibliologia i informatologia, ma ponadto wiedzę z obszaru nauk społecznych niezbędną w przypadku wybranego tematu badawczego. Pan Magister wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, profesjonalnie opracował badania pod względem metodologicznym, wyciągnął prawidłowe wnioski, potrafi właściwie uporządkować zgromadzony materiał.

Konkluzja

Autor dysertacji *Obszary zastosowania i potencjał rozwiązań należących do koncepcji smart city ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacji* wykazał się dojrzałością w doborze warsztatu badawczego, umiejętnością analizy i syntezy omawianych zagadnień, ponadto dyscypliną językową i klarownością przekazu. Doktorant podjął się ważnego i rzadko podejmowanego w polskim piśmiennictwie naukowym tematu, który zrealizował w sposób zasługujący na wyróżnienie. Oceniana praca doktorska może stanowić cenne źródło informacji dla badaczy z obszaru nauk humanistycznych i społecznych, a jej ogólny poziom naukowy i rzetelność Badacza uprawnia mnie do złożenia wniosku o publikację dysertacji.

Rozprawa doktorska Pana mgra Przemysława Krysińskiego przygotowana pod

opieką prof. nadzw. dr hab. Małgorzaty Kowalskiej-Chrzanowskiej spełnia warunki określone w art. 13.1 ustawy z dnia 14 marca 2013 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1933 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 859, 1475, 1530 i 1556. ©Kancelaria Sejmu s. 8/35 07.03.2018), stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz jest świadectwem, że Kandydat w dyscyplinie bibliologia i informatologia wykazuje ogólną wiedzę oraz samodzielność prowadzenia pracy naukowej.

W związku z powyższym składam wniosek do Rady Wydziału Nauk Historycznych o nadanie mgr. Przemysławowi Krysińskiemu stopnia doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie bibliologia i informatologia i dopuszczenie go do dalszych etapów postępowania kwalifikacyjnego.

30 września 2019

.....
data

Mariola Antczak

.....
podpis